

*Стасюк В. В., доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри МПЗ військ гуманітарного
інституту НУОУ імені Івана Черняхівського (м. Київ)*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРИНЦИПИ ТА НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ В УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ДО ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

У статті розкриваються сучасні підходи до організації та проведення заходів щодо профілактики психічних розладів у військовослужбовців під час підготовки до ведення бойових дій. Визначені спеціальні активні коригуючі і реабілітаційні заходи з метою форсування відновлення працездатності та профілактики несприятливих психофізіологічних станів і профілактичні заходи, спрямовані на підготовку військовослужбовців до дій в умовах високої емоційно-фізичної напруги й попередження нервово-психічних зривів. Система цих заходів будується на базі загальних принципів, порядку й послідовності профілактичних і реабілітаційних впливів на військовослужбовців з урахуванням специфічних особливостей виконуваних завдань. Інформація призначена офіцерам структури по роботі з особовим складом та військовим психологам в якості інформативної бази.

Ключові слова: психічна травма, психологічна готовність, особовий склад.

В статье раскрываются современные подходы к организации и проведению мероприятий по профилактике психических расстройств у военнослужащих во время подготовки к ведению боевых действий. Определены специальные активные корректирующие и реабилитационные мероприятия с целью форсирования возобновления работоспособности и профилактики неблагоприятных психофизиологических состояний и профилактические мероприятия, направленные на подготовку военнослужащих к действиям в условиях высокого эмоционально-физического напряжения и предупреждение нервно-психических срывов. Система этих мероприятий строится на базе общих принципов, порядка и последовательности профилактических и реабилитационных влияний на военнослужащих с учетом специфических особенностей выполняемых заданий. Информация предназначена офицерам структур по работе с личным составом и военным психологам в качестве информативной базы.

Ключевые слова: психическая травма, психологическая готовность, личный состав.

Надання допомоги військовослужбовцям, які одержали психічні травми, є важливою й необхідною складовою частиною морально-психологічного забезпечення бойових дій військ. Однак, порушення психічної рівноваги не тільки завдає шкоди здоров'ю людей, знижує їхню боєздатність, але й у ряді випадків вимагає значного часу. Достатньо зазначити, що відновлення психофізіологічних функцій у військовослужбовців, які одержали бойові поранення в Афганістані, завершувалося лише через 2-3 місяці після виписки з госпіталів, у тих же, хто був свідком загибелі своїх товаришів і сам, за їхнім висловом, "чудом залишився живий", психічні процеси й професійні навички відновилися через 3-5 років.

У зв'язку із цим ще більшої значимості набувають профілактичні заходи, спрямовані на підготовку військовослужбовців до дій в умовах високої емоційно-фізичної напруги й попередження нервово-психічних зривів.

Основна роль у формуванні необхідних морально-психологічних якостей і підготовці військовослужбовців до бою належить командирі, який не тільки особисто визначає основні напрямки, форми, методи, способи й прийоми цієї роботи, управляє цим

процесом, але й навчає підлеглих офіцерів навичкам формування у воїнів психологічних якостей, необхідних для ведення активних бойових дій. Необхідну йому допомогу в цьому процесі має надавати заступник по роботі з особовим складом.

Розвиток психічних розладів безпосередньо пов'язаний з фізичним станом організму. Тому заходи щодо профілактики поєднуються із загальними завданнями психогієни й психопрофілактики, які варто розглядати як єдиний комплекс, єдину систему заходів, спрямованих на зміцнення й збереження нервово-психічного здоров'я військовослужбовців, створення оптимальних умов для психічної діяльності воїнів у бойовій обстановці.

У попередженні виникнення й розвитку психічних травм надзвичайно велике значення мають вольові якості особистості, такі як цілеспрямованість, самовладання, мужність, стійкість, сміливість, хоробрість, ініціативність, рішучість тощо.

В умовах бойової обстановки командирам важливо підтримувати у військовослужбовців високий рівень морально-психологічної готовності, який складається з наступних основних складових:

Питання психології

- психофізіологічної стійкості, зумовленої фізичним станом організму, основними властивостями його нервової системи;

- психічної стійкості, яка залежить від професійної підготовки й розвитку основних психічних якостей особистості: наявності спеціальних навичок і вмінь діяти в екстремальних ситуаціях; здатності до термінової мобілізації знань для ухвалення рішення; розвитку здатності до оперативного (швидкого) мислення; наявності підвищеної мотивації та установки на щасливий кінець.

Для вироблення цих якостей необхідно постійно у всіляких життєвих і професійних ситуаціях формувати у особового складу досвід вольової поведінки. Цьому сприяють психологічна підготовка, заняття фізичною культурою, включення в них вправ, що вимагають сміливості тощо.

Ефективним засобом попередження порушень психіки слугують спеціально спрямовані тренування для формування навичок найбільш повного розслаблення м'язів, встановлення спокійного ритму подиху – саморегуляція тощо.

Психологічна підготовка підвищує фізичну й психічну стійкість до впливу екстремальних умов бойових дій; розвиває психофізіологічні механізми й психічні функції, що сприяють виконанню функціональних обов'язків, збереженню життя й високої працездатності при будь-яких ускладненнях обстановки.

Якщо ж говорити про психофізіологічну підготовку, то її основними завданнями варто вважати:

1. Формування стійкості організму до впливу факторів бойової та службової діяльності.

2. Зміцнення здоров'я й підтримка високої працездатності особового складу за рахунок раціоналізації режиму праці, відпочинку й харчування, постійного медичного контролю.

3. Розвиток і зміцнення професійно важливих психофізіологічних якостей військовослужбовців.

4. Проведення заходів щодо зниження емоційної напруженості бойової та службової діяльності, швидкого й повного відновлення працездатності, з профілактики перевтомлення. Цьому сприяють психопрофілактика й психогігієна; удосконалювання медичного й професійно-

психологічного відбору військовослужбовців; психофізіологічне обстеження; організація активного відпочинку; своєчасне виявлення нервово-психічних розладів; навчання методам самостереження, самоконтролю, саморегуляції; аутогенне тренування.

5. Розробка й забезпечення індивідуальних норм навантаження.

6. Участь посадових осіб частини в навчанні військовослужбовців і вдосконалюванні їхніх професійних якостей.

7. Проведення спеціальних занять і тренувань за порядком дій в екстремальних умовах.

8. Навчання військовослужбовців основним вимогам, що сприяють збереженню здоров'я й високої працездатності [1].

Крім відомих методів і прийомів психологічної підготовки військовослужбовців, у частинах (зокрема, у Повітряних Силах Збройних Сил України), набули поширення й деякі спеціальні методи, зокрема:

- вправа на антиципацію (передбачення). Сутність її полягає в образному поданні виникнення й розвитку небажаної ситуації, програванні своїх дій в цих умовах, так званий ефект "уже баченого, знайомого", тобто спрацьовує стереотип поведінки в екстремальних ситуаціях;

- ідеомоторні вправи – уявлюване відтворення майбутніх дій із супроводом або без супроводу відповідними руховими актами із реальними або ні органами керування озброєння й техніки. У варіанті авіації Повітряних Сил має місце поєднання методів антиципації та ідеомоторного тренування, відомий як метод програшу виконання майбутнього завдання "піший-польотному", коли льотчик із моделлю літака в руках наочно відтворює усі елементи польоту, супроводжуючи їх проговоренням своїх дій, та адекватно реагуючи на словесне "введення" особливих випадків у польоті, яке здійснюється присутнім при цьому старшим авіаційним начальником;

- релаксидеомоторне тренування – самостійне уявне відтворення основних елементів майбутньої діяльності на тлі загальної релаксації (розслаблення) організму з наступною його активацією.

Усвідомлюючи значимість профілактичних заходів, необхідно особливо враховувати небезпеку накопичення людьми

емоційно-психічної напруженості. Варто пам'ятати, що відпочинок потрібен не тільки фізичний, але й психічний. У бойовій обстановці підрозділи частини повинні періодично перебувати в стані, коли особовий склад не повинен думати про загрозу нападу або про швидкий вступ у бій. Це досягається періодичною зміною й відводом їх у тил. Навіть в умовах ведення безперервних бойових дій рівномірний розподіл навантаження й розумна зміна підрозділів на активних ділянках буде сприяти вирішенню цього завдання.

До перенапруги й нервового виснаження приводить не тільки фізична напруга, але й переживання. Тому система інформації й підготовка до бою повинні будуватися з урахуванням збереження нормального стану психіки воїна. Вкрай бажаним є максимальне скорочення періоду очікування бою. Солдат не повинен перебувати в напрузі, якщо це не диктується обстановкою. Люди мають бути поінформовані про значимість попереднього бою, але при цьому неприпустимим є залякування й підрив упевненості у своїх силах. Особливу небезпеку у передбойовому періоді становлять панічні чутки. Потрібно пам'ятати, що нерідко вони поширюються особами з нестійкою психікою – індукторами паніки, панікерами.

У передбойовий період не слід забувати, що бездіяльність, відсутність зайнятості людей надають їм більше часу для поглиблення переживань. Під час підготовки до самого бою кращим заходом попередження страху є активна діяльність. Підготовка до бою або діяльна участь у ньому дозволяють воїнові легше переносити емоційний фон навколишніх подій.

Психічне виснаження можливе навіть при відсутності зовні помітної фізичної слабкості. При цьому у військовослужбовців з'являється зниження ініціативи, втрачається інтерес до себе й навколишніх подій. Пригнічений настрій у деяких з них сполучається з безсонням, драгівливістю. У такому стані люди починають проявляти невластиву їм раніше причепливість, озлобленість, цинічність і недисциплінованість, впливаючи на колектив.

Звідси стає зрозумілою необхідність посилення уваги питанням профілактики психічних розладів у військовослужбовців. В армії США, наприклад, комплекс заходів

щодо попередження бойових психічних травм і зниження їхніх наслідків визначений у спеціальному польовому статуті FM 22-51 "Керівництво командирів з контролю бойового стресу" [5]. До цих заходів статут відносить:

1. Ефективне й стійке керівництво військами.
2. Високий рівень бойової підготовки.
3. Фізичне загартування особового складу.
4. Гарний стан здоров'я особового складу.
5. Уміння солдатів і офіцерів розслаблюватися в складних умовах бою, проводити самонавіювання.

Крім того, з метою підвищення стійкості до стресових ситуацій, особовий склад, який бере участь у бойових діях, на думку американських фахівців, повинен вживати їжу, збагачену білками, з високим змістом тірозину (амінокислота, яка входить до складу переважної більшості харчових білків).

Але, як показують спостереження, у бойовій обстановці у військовослужбовців різко знижується апетит, причому тим сильніше, чим вищою є напруженість бою. Тому в бойовій обстановці рекомендується призначення тірозину у вигляді таблеток, тому що тірозин не чинить шкідливого впливу на організм, не має токсичності навіть у високих дозах. З'являється можливість без істотних витрат знайти за допомогою цієї амінокислоти реальний шлях до зниження впливу стресу на здоров'я й боєздатність особового складу.

Командирів необхідно враховувати також, що виникненню психічних розладів, незвичайних психічних реакцій можуть сприяти й організаційні недоліки (неоперативність і нерішучість посадових осіб, їхня непевність і розгубленість, необдумані дії, хаотичні й недоцільні розпорядження й команди тощо), виходячи із чого, необхідно піклуватися про вдосконалення управлінських навичок підлеглих офіцерів, підвищення їхніх психолого-педагогічних знань і вмінь.

Таким чином, до числа найважливіших напрямків діяльності командних кадрів з попередження нервово-психічних розладів у підлеглих, профілактики бойових психічних травм варто віднести:

1. Цілеспрямоване здійснення заходів

психогієни й психопрофілактики для підготовки психіки воїна до подолання фізичних і емоційних перевантажень.

2. Раціональне регулювання режиму праці й відпочинку, суворе виконання розпорядку дня, продумана організація вільного від служби часу.

3. Планомірний розподіл фізичних і психічних навантажень, своєчасна заміна підрозділів на передовій.

4. Вивчення особового складу, виявлення осіб з нестійкою психікою.

5. Здійснення профілактичних організаційних, медичних, психолого-педагогічних заходів для ослаблення впливу психотравмуючих факторів.

6. Організація й проведення психологічної й психофізіологічної підготовки особового складу до дій у різних умовах обстановки.

7. Навчання військовослужбовців основним прийомам емоційно-вольової саморегуляції.

8. Формування у командного складу навичок керування психічними станами підлеглих у різних умовах обстановки, удосконалення їхніх управлінських навичок [2].

Підготовка військовослужбовців до дій в умовах напруженої обстановки сучасного бою є важливим завданням всіх командирів і посадових осіб частини (підрозділу). Однак, психічні розлади, викликані впливом психотравмуючих факторів бою, є найдужчою, але не єдиною причиною бойових психічних травм. Структура особистості та її індивідуальні особливості також відіграють істотну роль у розвитку психічних зривів.

На травматизацію психіки впливають: конституціональні передумови; ступінь готовності до перенесення психічної напруги; механізм взаємодії зовнішніх і внутрішніх подразників; рівень розвитку й функціонування вольових якостей; здатність відновлювати широчердечну рівновагу після перенесених стресів тощо, що відображає індивідуальне ставлення людини до травмуючих обставин (психотравмуючих факторів), сформоване в результаті її особистого життєвого досвіду [3].

На стресову ситуацію люди будуть реагувати по-різному: людина по-різному поводитиметься в різній психотравмуючій обстановці залежно від того, який тип стресора впливає на неї в даних умовах.

Психічні розлади, як уже встановлено вище, виникають при неможливості індивідуума адаптуватися до психічних стресорів і обставин, ними зумовлених. Виходячи із цього, найважливішим засобом попередження бойових психічних травм стає вивчення військовослужбовців, знання їхніх індивідуальних особливостей і облік їх в управлінській діяльності командирів.

Облік індивідуально-психологічних особливостей особистості, зумовлених характером і темпераментом людини, дозволяє прогнозувати поведінку військовослужбовця в різних ситуаціях обстановки.

Ось чому особливу значимість мають здатність, навички й досвід командних кадрів у вивченні підлеглого особового складу.

Цілеспрямоване вивчення індивідуально-психологічних особливостей військовослужбовців, підвищення його якості й ефективності значною мірою зумовлюються дотриманням існуючих принципів вивчення особистості. До них варто віднести:

1. Принцип цілеспрямованості, що передбачає визначеність цілей вивчення, причому головна мета – це виявлення того позитивного, що є властивим даній особистості, тому що тільки через опору й подальший розвиток позитивних якостей особистості відбувається як професійне вдосконалення, так і формування найважливіших якостей, у тому числі й морально-вольових.

2. Принцип єдності особистості, свідомості й діяльності. Тільки через дії, через вчинки й поведінку розкриваються окремі психічні явища, а через різні види діяльності – особистість. Це означає необхідність вивчення людей у процесі їх службової й суспільної діяльності, соціального спілкування.

3. Принцип комплексності вимагає від командирів співставлення всіх даних, одержаних при вивченні особистісних якостей. Об'єктивна характеристика особистості військовослужбовця – результат роботи не лише командира, а й усього командного складу.

4. Принцип об'єктивності зумовлює необхідність взаємоперевірки отриманої різними шляхами інформації, суворого відділення припущень від переконань, що опираються на неспростовні факти.

5. Принцип динамічності підкреслює, що особисті якості людини не постійні, вони більш-менш швидко змінюються в процесі її діяльності під впливом навчання, виховання й самовиховання, віку тощо. Крім того, деякі особисті якості, вивчені у звичайних сприятливих умовах, можуть виявитися зовсім не властивими тій же людині в несприятливих, екстремальних умовах. Тому кожна якість особистості доцільно оцінювати з наступних сторін:

- ступеня виразності й особливостей прояву в цей час;
- зміни у порівнянні з минулим;
- стійкості при проявах його в ускладнених і екстремальних умовах;
- тенденції до подальшого розвитку.

6. Принцип особистісного підходу – є загальним принципом психології. Він говорить про необхідність підходу до людини саме як до цілісної особистості, з урахуванням всієї її індивідуальності, своєрідності й неповторності.

7. Принцип структурного підходу вчить, що будь-яку властивість особистості слід розглядати як частину цілого (всієї особистості) і виявляти зв'язки цієї частини як з іншими “частинами особистості”, так і з нею в цілому [2].

У психолого-педагогічній практиці найбільш широке поширення одержали такі методи вивчення особистості, як особисті спостереження в різних видах діяльності, вивчення документів, індивідуальна бесіда, експеримент, аналіз і узагальнення незалежних характеристик.

Основними методами є спостереження й експеримент.

Спостереження є плановим вивченням поведінки, вчинків, висловлювань і діяльності досліджуваної людини без втручання з боку дослідника.

Експеримент – це навмисне викликання або зміна дослідником досліджуваних дій, діяльності або поведінки досліджуваної особистості.

Видами експерименту можуть бути лабораторний (з використанням спеціальної апаратури – тренажерів, приладів тощо), і природний, який проводиться у звичайних природних умовах.

Багато відомостей про особистість можуть бути отримані за допомогою спеціальних психологічних методів, похідних від спостереження й експерименту (бесіда,

аналіз результатів діяльності, вивчення документів тощо).

Метод узагальнення незалежних характеристик полягає у проведенні психологічних бесід з якомога більш широким колом осіб, які знають досліджувану людину. Сюди входять безпосередні й вищестоящі командири, начальники, товариші по службі тощо. Бесіда з кожним із них будується віч-на-віч, у максимально довірливій обстановці, зі скрупульозно дотримуваною гарантією того, що відомості, які можуть так чи інакше компрометувати кого-небудь, у тому числі й того, з ким ведеться бесіда, є професійною таємницею дослідника й не стануть відомими іншим. Для створення більш відвертої обстановки запис відомостей, одержуваних з бесіди, бажано робити після її закінчення [3].

Підсумком вивчення індивідуальних особливостей особистості є психологічна характеристика, що включає, як правило, такі дані:

- спрямованість особистості, її мотиви, інтенсивність, стійкість і дієвість, інші інтереси;
- переважні риси характеру, прояв характеру у відношенні до інших людей, до себе, своєї службової діяльності;
- емоційно-вольові особливості, переважний емоційний тонус, ступінь емоційної збудливості, стійкість емоцій, ступінь володіння емоціями, сила волі, наполегливість, рішучість;
- особливості психомоторики: спритність, точність і швидкість реакції й рухів, рухові навички, їхня перебудова й стійкість у несприятливих умовах;
- особливості сприйняття, здатність до розподілу й перемикання уваги, стійкість уваги при тривалій її напрузі, ступінь відволікання, обачність, спостережливість;
- особливості пізнавальних процесів: ступінь розвитку механічної й значеннєвої пам'яті, швидкість протікання розумових процесів, критичність, самостійність, глибина мислення, кмітливість і спритність, особливості мовлення;
- переважні психічні стани в різних видах діяльності, форми прояву психічних станів;
- висновки: загальний розвиток, найбільш характерні психологічні особливості, прогноз подальшої службової

діяльності, можливі труднощі в ході служби, необхідні психологічні, педагогічні й медичні заходи [3].

Психологічна характеристика може бути довільно докладною або короткою, всебічною або цілеспрямованою, але обов'язково повинна бути достовірною та об'єктивною, тобто спиратися на конкретні факти, що підтверджує оцінку особливостей особистості досліджуваного.

Виявлення осіб з емоційно-вольовою нестійкістю, схильних до психічних і нервових зривів через наявність індивідуальних особливостей психіки певною мірою можливе за допомогою методів професійно-психологічного відбору.

У ході бойових дій реакція військовослужбовців на психотравмуючі фактори буде різною через наявність різних індивідуально-психологічних якостей людей і різноманітного сприйняття ними стресових ситуацій. Це зумовить одержання ними психічних травм різної важкості. Отже, й надання психологічної допомоги буде організовуватися й здійснюватися залежно від стану травмованих.

При здійсненні профілактичних заходів і при організації психологічної реабілітації військовослужбовців командирам важливо враховувати ще одну проблему, рішення якої буде впливати на підтримку боєздатності частини (підрозділу).

Характерною рисою сучасних бойових дій буде використання різних видів зброї масового ураження, для ліквідації наслідків застосування якої буде потрібне створення спеціальних загонів (підрозділів).

При виконанні завдань у вогнищах ураження військовослужбовці, які входять до складу цих формувань, будуть піддаватися надзвичайно високим психоемоційним і фізичним напруженням. У числі несприятливих психотравмуючих факторів, які впливатимуть на людей, будуть:

- психічний стрес, зумовлений вітальною загрозою, що гнітить психіку впливом картин руйнувань, фізичних страждань і каліцтв потерпілих, робіт з евакуації тіл загиблих, відчуттям неприємних запахів тощо;

- екстремальні фізичні навантаження, які підсилюватимуться необхідністю діяти в засобах індивідуального захисту;

- робота в незручних позах, яка зумовлює підвищення тривалих статичних

навантажень на певні групи м'язів і суглоби, що супроводжується болючими відчуттями й викликає прискорений розвиток стомлення;

- агресивна дія середовища (токсичність, радіоактивність тощо), що чинить вплив на організм воїнів і зростаючий психічний стрес, пов'язаний з усвідомленням загрози життю;

- обмеження сну – виснажливий фактор;

- кліматичні фактори (низькі або високі температури, підвищена вологість тощо) [4].

У цих умовах успішність діяльності певним чином лімітується людським фактором, здатністю людини переносити неймовірно важкі навантаження, дефіцит сну, вплив на організм несприятливих екологічних та інших факторів.

Характер діяльності спеціальних формувань, з урахуванням впливу перерахованих факторів, вимагає спеціальних активних коригуючих і реабілітаційних заходів з метою форсування відновлення працездатності, профілактики несприятливих психофізіологічних станів.

Система цих заходів будується на базі загальних принципів, порядку й послідовності профілактичних і реабілітаційних впливів на військовослужбовців з урахуванням специфічних особливостей виконуваних завдань.

Максимальна працездатність і ефективна діяльність військовослужбовців, призначуваних у формування для роботи у вогнищах боїв, може бути забезпечена комплексом заходів, які включають:

1. Професійно-психологічний відбір воїнів.

2. Забезпечення їх екіпіруванням і спорядженням, включаючи й засоби захисту, адекватними поставленому завданню.

3. Дотримання раціонального режиму праці й відпочинку, недопущення емоційної й фізичної втоми.

4. Організацію раціонального режиму харчування за принципом лікувально-профілактичного.

5. Водопостачання (з розрахунку 1,5 л у добу на одну людину).

6. Активну корекцію психофізіологічного стану з метою підвищення стійкості до несприятливих факторів, відновлення й збереження працездатності [2].

Питання психології

Розгляд проблем профілактики психічних розладів у військовослужбовців дозволяє зробити деякі висновки:

По-перше, обстановка сучасного бою вимагає максимальної напруги фізичних і психоемоційних сил військовослужбовців.

По-друге, попередженню бойових психічних травм, ефективному рішенню завдань психологічного забезпечення діяльності військ будуть сприяти:

- організація психогігієни й психопрофілактики;
- регулювання режиму праці й відпочинку особового складу;
- зміцнення здоров'я військовослужбовців;
- вивчення людей, виявлення осіб з нестійкою психікою;
- організація й проведення психологічної підготовки;

- прищеплювання військовослужбовцям навичок емоційно-вольової саморегуляції;
- удосконалювання управлінської діяльності командних кадрів, формування в них навичок керування психічними станами підлеглих у різних умовах обстановки [1].

По-третє, особлива увага повинна бути приділена психологічній підготовці військовослужбовців, які діють у передових, рейдових і розвідувальних загонах, а також у формуваннях, призначених для ліквідації наслідків застосування супротивником зброї масового ураження.

Використання у сукупності розглянутих нами напрямків спеціальної психологічної підготовки особового складу дає можливість досягти достатньо високого рівня емоційно-вольової стійкості та психологічної готовності військовослужбовців до виконання поставлених завдань.

Література

1. Караяни А.Г. Прикладная военная психология. Учебно-методическое пособие / А.Г. Караяни, И.В. Сыромятников. – СПб.: Питер, 2006. – 480 с.
2. Мисюра В.Ф. Психологическая реабилитация военнослужащих / В.Ф. Мисюра. – М: Академия им. Фрунзе, 1995. – 25 с.
3. Психология и педагогика. Военная психология / под. ред. А.Г. Маклакова. – СПб.: Питер, 2004. – 464 с.
4. / Стасюк В.В. Страх і паніка на війні: [монографія.] / Василь Васильович Стасюк. – К.: НУОУ, 2013. – 290 с.
5. Endicott J, Spitzer RL (1978). A diagnostic interview: the schedule for affective disorders and schizophrenia. Archives of General Psychiatry, vol. 35, no 7, pp. 837-44.

Stasyuk V.V., Doctor of Psychological Sciences, professor

ORGANIZATIONAL PRINCIPLES AND DIRECTIONS OF ACTIVITY IN RELATION TO PROPHYLAXIS OF PSYCHICAL DISORDERS IN THE CONDITIONS OF PREPARATION TO CONDUCT OF BATTLE ACTIONS

In the article modern approaches open up to organization and conducting of measures on the prophylaxis of psychic disorders for servicemen during preparation to the conduct of battle actions. The special active correctings and rehabilitations measures with the purpose of forcing of proceeding in a capacity and prophylaxis of the unfavorable psychological states and prophylactic measures, directed on preparation of servicemen to the actions in the conditions of high emotionally physical tension and warning of nervous psychological derangements are certain. The system of these measures is built on the base of general principles, order and sequence of the prophylactic and rehabilitations influencing on servicemen taking into account the specific features of executable tasks.. Information is intended the officers of structures on work with a personnel and psychologists of soldieries as an informing base.

Keywords: psychic trauma, psychological readiness, personnel.